

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Гинка Валериева Симеонова, преподавател в Нов български университет,
член на научно жури, Заповед № РД 38-135 от 24.03.2023 г. на Ректора на
СУ „Св. Климент Охридски”

Относно: Дисертационен труд за присъждане на научна и образователна степен „доктор по право“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право (Административно право и административен процес)

Дисертант: Васил Георгиев Стойнов, докторант в Катедра „Административноправни науки” в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

Тема на дисертационния труд: „Административноправен режим на държавните помощи в българския енергиен сектор“

I. Данни за процедурата.

Със заповед № РД 38 - 135 от 24 март 2023 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема „Административноправен режим на държавните помощи в българския енергиен сектор“, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Административно право и административен процес). Представените от дисертанта материали за участие в процедурата са в съответствие с изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Процедурата до защитата на дисертационния труд пред Катедрения съвет е протекла законосъобразно, представени са необходимите документи за научното жури и за публичната защита.

За участието си в конкурса дисертантът представя и три публикации, свързани с дисертационния му труд, а именно:

1. Стойнов, В. Становищата на данъчните администрации, водещи до забранени държавни помощи (Решенията на ЕК срещу Люксембург, Холандия, Ирландия и Белгия). – Европейски правен преглед, 2017, Том XVII.
2. Стойнов, В. Режимът на административните нарушения и наказания в сектора на енергетиката. – Сборник от Научна конференция, посветена на 50 години от влизането в сила на закона за административните нарушения и наказания от 1969 година, изд. СУ „Св. Климент Охридски“.
3. Стойнов, В. Еволюция и съвременни тенденции на режима на държавни помощи. – предадена за печат в списание „Правна мисъл“.

II. Актуалност и значимост на тематиката на дисертационния труд.

Въпросът за държавните помощи се откроява с изключителна актуалност, особено в последните години. Въпреки че общият режим на този институт са били предмет на научно изследване представеният фокус на настоящата тема е поставен върху режима на държавни помощи в областта на енергетиката и прилагането му в България. Дисертантът обосновава контекста на научното си изследване през призмата на съвременните геополитически тенденции в енергетиката и с оглед приоритетите за въглеродна неутралност, заложи в Европейската зелена сделка, кризата с високите енергийни цени, вследствие на войната в Украйна, сигурността на енергийните доставки. Аналитично са изследвани особеностите в режима на държавните помощи в областта на енергетиката въз основа на сравнението им с общите правила, на които се подчинява този институт. Режимът на държавните помощи е разгледан в неговия административноправен контекст и дисертантът обосновава извода, че държавните помощи в сферата на енергетика следва да се причислят към раздела на административното право – специална част, уреждаща държавното управление в сферата на енергетиката. В този контекст в научното изследване се поставят акценти върху административноправните белези на режима на държавните помощи в енергийния сектор и съответствието на мерките за държавна помощ, предприети и изпълнени в българския енергиен сектор с изискванията на националното и европейското законодателство.

III. Методология на изследването.

Използваната за целите на изследването методология включва историко-правния метод, посредством който се проследява развитието на института на държавните помощи още от неговото нормативно институционализиране в учредителните договори на Европейската общност за въглища и стомана, което остава непроменено и в сегашните учредителни договори на Европейския съюз. На следващо място дисертантът прави паралел между правната уредба на института на държавните помощи на национално и европейско ниво, като стъпва върху сравнителноправен метод на научно изследване. Посредством системен метод се обосновават изводи за спецификите на държавните помощи в енергийния сектор, сравнени с общия режим на държавни помощи. На последно място е използван и структурно-функционалният метод, който помага да се анализират особеностите на режима в рамките на българския енергиен сектор посредством систематично изследване на приложението на законосъобразни конкретни мерки за подкрепа и съответствието им с общия фактически състав на института на държавните помощи.

IV. Обща характеристика на съдържанието на дисертационния труд.

Дисертационният труд е в обем от 201 стандартни страници, от които 189 страници – основно изложение, структурирано в увод, четири глави и заключение. Направени са 305 бележки под линия. Библиографската справка съдържа 29 литературни източници на кирилица, 38 литературни източници на латиница, 10 решения на национални юрисдикции и 81 решения на Съда на Европейския съюз.

Дисертационният труд се отличава с последователност на анализите и достъпност на изложените тези. Отговаря напълно в структурно отношение на изискванията за дисертационен труд. Основните глави в изложението са логически свързани и всяка следваща обосновава развитието на застъпените от дисертанта тези.

Уводът изяснява значението и актуалността на темата, както и практическия подход, който съпътства изследването. Глава първа „Историческо развитие и нормативна основа“ дава яснота за основната национална и европейска нормативна уредба на института и развитието му с оглед конкретните исторически моменти, обуславящи промените в него.

Глава втора „Понятие и административноправен характер на държавните помощи“ изследва административноправния режим на държавните помощи. Глава трета „Държавни помощи в българския енергиен сектор, свързани с енергийната сигурност“ и глава четвърта „Държавни помощи в българския енергиен сектор, свързани с декарбонизация и чиста енергия“ са фокусът на изследването и се отличават със специфични анализи, продиктувани от особеностите на конкретната проблематика. Тази част от работата се основава в голяма степен на коментар от практиката на компетентните органи в областта на държавните помощи. В заключението са обобщени резултатите от изследването и е направена обща характеристика на разгледаните въпроси. Дисертантът е представил и автореферат, който отговаря изцяло на изискванията за представяне на дисертационния труд, като отразява вярно и точно неговото съдържание и основните приноси моменти в него.

V. Научни приноси и практическо значение на дисертационния труд.

Дисертационният труд притежава безспорни научни приноси в областта на административното право и процес, посочени и от самия докторант.

Отчетен е проблемът, свързан с легалната дефиниция на понятието за държавна помощ в българския Закон за държавните помощи и е направено предложение *de lege ferenda* за прецизиране на правната дефиниция в българския закон към понятието за държавна помощ, така както е изведено в европейската доктрина. Обосновава се изводът, че режима на енергийните държавни помощи е част от специалната част на административното право. Набляга се върху възможността редица физически лица да бъдат квалифицирани като бенефициери на държавна помощ, факт, който не е в противоречие с нормативната уредба в частта ѝ засягаща пасивния субект по това правоотношение. Защитена е тезата, че режимът на държавни помощи в областта на енергетиката показва отклонение от координацията като метод при осъществяването на централизацията в държавното управление. Във връзка с този анализ в дисертационния труд е направено предложение *de lege ferenda* в Закона за държавните помощи, с което да се внесе по-голям баланс в системата на координация между държавните органи чрез предоставяне на по-голяма тежест при осъществяването на властнически контрол върху прилагането на закона от страна на министъра на финансите и придаването на обвързващ характер на неговите становища.

Важен момент е анализа на категорията изпълнителна дейност, която е приложима в областта на държавните помощи. В дисертацията е направен извод, че администраторите на държавна помощ действат при условията на обвързана компетентност, което е обоснован подход, тъй като става въпрос за публично държавно вземане, при регламентирането на което традиционно правилата изключват действия при оперативна самостоятелност. Анализът на отделните видове източници на административното право поставя фокус върху решенията на Министерски съвет – макар тези решения традиционно биват приети в теорията като „вътрешнослужебни актове“, по отношение на държавните помощи решенията на Министерски съвет могат да попаднат в три категории актове, които не се изчерпват единствено с определението на „вътрешнослужебни актове“.

VI. Предложения и критични бележки.

На дисертационния труд могат да бъдат отправени и някои предложения за подобряване на съдържанието при последваща редакция с оглед бъдещото му издаване, което препоръчвам. На първо място, добре би било в последващи промени в дисертационния труд да се задълбочи анализа на спецификите на държавните помощи в областта на енергетиката, като се изостави анализа на общия режим на института, тъй като той вече е бил предмет на научни изследвания. Ценността на дисертацията се изразява именно в изследването на този специфичен вид държавна намеса в сектор от значение и за националната сигурност на нашата държава и на ЕС като цяло.

На следващо място, препоръчвам на дисертанта да помисли върху употребата на понятието „забрана“ за държавни помощи, неуместността на което съм изяснила и в собствените си многобройни научни изследвания по темата за държавните помощи, тъй като би било удачно младите колеги да положат усилия за преодоляване на тази терминологична неточност и избягване нейната употреба в бъдеще.

VII. Заключение.

Дисертационният труд на Васил Георгиев Стойнов, докторант в Катедра „Административноправни науки“ в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

на тема „Административноправен режим на държавните помощи в българския енергиен сектор“ съдържа задълбочено научно изследване и научни приноси на анализирания от докторанта проблем. Личното ми мнение е, че той отговаря на изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, което ми дава основание убедено да формулирам своята положителна оценка за представения в процедурата по защита дисертационен труд.

Ще гласувам положително Васил Георгиев Стойнов да придобие образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право (Административно право и административен процес).